

In 1886 vertrok Van Gogh naar Parijs. Hij maakte daar kennis met twee nieuwe schilderstromingen: het *impressionisme* en het *pointillisme*. Onder invloed van deze stromingen gingen de schilderijen van Van Gogh sterk veranderen. Een kleurrijke leskaart over stippeltjes, streepjes en nog veel meer!

Zoek de ruimte in het museum met schilderijen van impressionisten, zoals Auguste Renoir, Claude Monet en Paul Cézanne.

1 Stel je voor dat je straks iets moet vertellen aan je klas over de werken in deze ruimte. Je hebt slechts 2 minuten om het voor te bereiden. Welke snelle aantekeningen maak je? En welke voorbeelden laat je zien?

1. Belangrijkste impressionistische onderwerpen/thema's:

.....

.....

Indrukwekkend voorbeeld hiervan:

.....

2. Kenmerken van de schilderstijl/techniek:

.....

.....

Indrukwekkend voorbeeld hiervan:

.....

2 Vergelijk je aantekeningen met een klasgenoot. Kozen jullie dezelfde voorbeelden? Van wie zou jij het meest onder de indruk zijn?

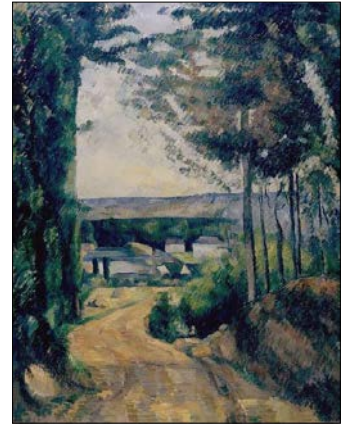
.....

De schilderijen van de impressionisten zijn in jouw ogen misschien braaf, maar in hun tijd waren ze revolutionair. De kunstenaars trokken naar buiten om de natuur en hun directe omgeving te schilderen in een snelle, schilderachtige stijl met dunne verf. Dat waren mensen niet gewend! Het grote publiek was dan ook niet meteen enthousiast.

3 Zoek een werk uit dezelfde periode, dat volgens jou níét impressionistisch is.

Kunstenaar:

Titel:

Paul Cézanne, 1839 - 1906
La route vers l'étang, c. 1880

4 Wat zijn de twee belangrijkste verschillen (waar het publiek in die tijd dus misschien wél enthousiast over was)?

1

2

Bekijk nu het schilderij *Le Chahut* van Georges Seurat (zie plattegrond). Hij is een pointillist.

5 Wat denk je? Heeft de schilder het schilderij geschilderd in een dansclub of thuis in zijn atelier? Waarom?

.....

.....

De pointillisten bouwden hun schilderijen op uit kleine stipjes van verschillende pure kleuren. De schilder mengde geen kleuren op het palet maar plaatste de mengkleuren naast elkaar in stipjes op het doek. De ogen van degene die het schilderij bekijkt, doen de rest: ‘optisch mengen’ heet dat.

6 Kijk op een afstandje door je oogharen naar *Le Chahut* en kies één van de afgebeelde personen. Welke kleuren zie je?

.....

.....

Kijk van dichtbij. Welke kleuren zie je nu allemaal?

.....

.....

7 Welke van onderstaande woorden horen bij het pointillisme en welke bij het impressionisme? Trek een lijn naar de juiste stroming.

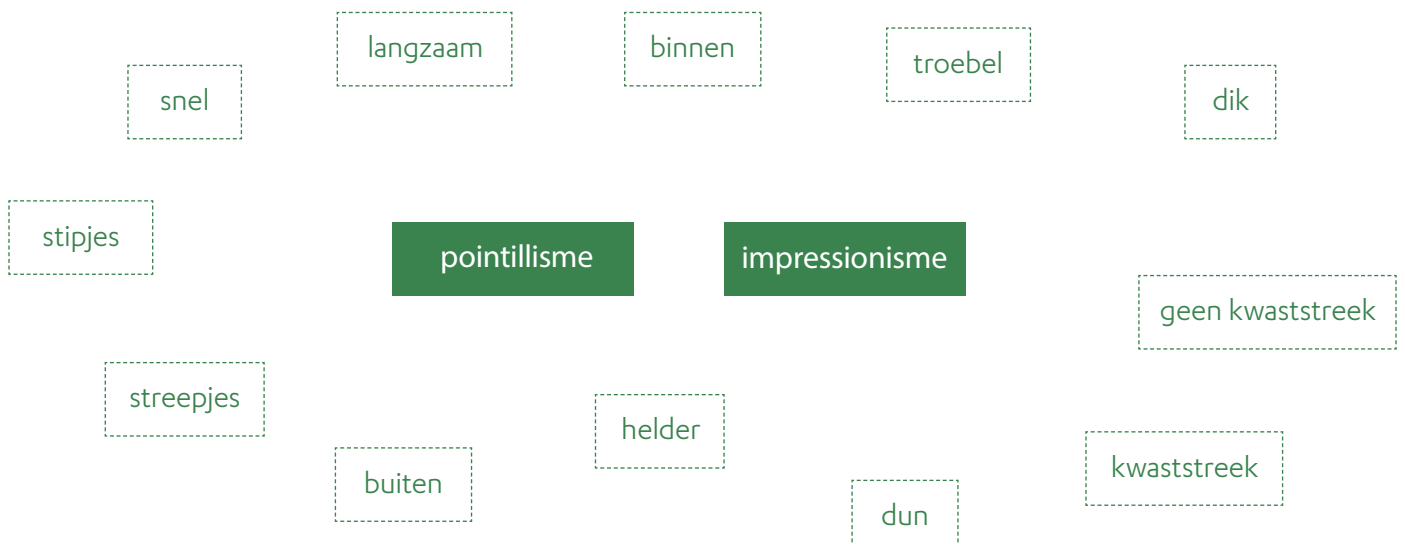

Diagram for question 7:

- Central boxes: **pointillisme**, **impressionisme**
- Words in dashed boxes: snel, langzaam, binnen, troebel, dik, stipjes, streepjes, buiten, helder, dun, geen kwaststreek, kwaststreek

Vincent van Gogh maakte dankbaar gebruik van al die nieuwe ideeën in de schilderkunst. Hij probeerde de nieuwe technieken uit, ging steeds meer met heldere kleuren werken en ontwikkelde daarin een eigen stijl. Bekijk het zelfportret dat Van Gogh in Parijs maakte (of kies één van deze landschappen: *Moulin de la Galette* of *La butte Montmartre*)

Vincent van Gogh, 1853 - 1890
La butte Montmartre, april - mei 1886

8 Waaraan kun je zien dat Van Gogh is beïnvloed door de impressionisten? Noem twee dingen die je opvallen.

- 1
- 2

In 1887 ontmoette Vincent Paul Signac, die enthousiast ‘reclame maakte’ voor zijn schilderstijl: het pointillisme. Van Gogh oefende ook met deze techniek maar kwam al snel tot zijn eigen versie van het pointillisme, meer streepjes dan stipjes.

9 Zoek een schilderij op waarin je dat duidelijk ziet.

Titel: Jaartal:

Van Gogh werkte graag met kleurcontrast; hij plaatste kleuren naast elkaar die met elkaar contrasteren en elkaar versterken. Dit soort contrast zie je in de loop van de tijd steeds nadrukkelijker in zijn schilderijen terug .

10 Kijk nog eens naar het portret/landschap? Kun je een voorbeeld van kleurcontrast vinden?

.....

Ken je de kleurencirkel? Vincent van Gogh kende deze in ieder geval goed!
Even een test:

11 Wat zijn de drie primaire kleuren?

.....

12 Met primaire kleuren meng je drie secundaire kleuren, namelijk:

.....

13 Een tertiaire kleur (in de buitenste cirkel) krijg je door een kleur te mengen met een kleur. Bijvoorbeeld:

Kleuren die tegenover elkaar liggen op de buitenste cirkel leveren het grootste contrast op (dus blauw en oranje, groen en rood, paars en geel). Als je deze kleuren naast elkaar schildert zullen ze elkaar versterken. We noemen deze kleuren complementair.

14 Kijk nog een laatste keer naar het zelfportret/landschap van Van Gogh. Zie je misschien nog een ander kleurcontrast?

.....

.....

Van Gogh gebruikte een doosje met gekleurde bolletjes wol en garen. Om te testen hoe kleuren naast elkaar zouden 'werken', bond hij eerst de kleuren naast elkaar op een kartonnetje. Nu zal je waarschijnlijk overal kleurcontrasten ontdekken in de schilderijen van Van Gogh.

15 Zoek bij elk complementair kleurenduo een detail uit een schilderij:

1. paars – geel:

Titel: Jaartal:

Omschrijving detail:

2. groen – rood:

Titel: Jaartal:

Omschrijving detail:

3. oranje – blauw:

Titel: Jaartal:

Omschrijving detail:

Is het je trouwens al opgevallen dat Van Gogh niet veel schilderijen signeerde? Meestal ziet Van Gogh zijn schilderijen als studiemateriaal. Pas als hij zelf tevreden is, zette hij een signatuur (handtekening) op het doek.

Bekijk het schilderij *Korenschelven in de Provence*.

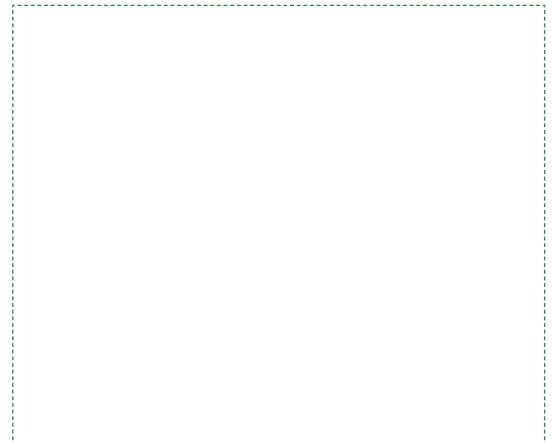
16 Wat valt je op aan de signatuur? Denk nog eens terug aan het kleurcontrast.

.....

.....

17 Geef in het kader hiernaast met cirkels aan waar je op dit schilderij het complementaire duo rood en groen ziet.

18 Opdracht voor tweetallen: kun je (van een afstandje) zien of een schilderij een studie is, of een werk waar Van Gogh zo tevreden over was dat hij het signeerde? Test dit door elk één wand van een afstandje te bekijken, en de antwoorden te controleren. Wie wint?

19 Denkvraag: Vincent van Gogh was niet over alle studies tevreden. Toch hangen ze nu in een museum. Vind je dat terecht of zou het museum alleen de gesigeneerde werken moeten tonen?

Tot slot: Helene Kröller-Müller kocht maar liefst 91 schilderijen van Van Gogh, zowel uit zijn vroege periode (o.a. *De Aardappeleters*) als uit de Franse periode. Ze gaf de werken een centrale plek in haar museum en noemde Vincent “één van de groote geesten onzer moderne kunst, waarop de tijdgeest geen vat had, omdat de eigen persoonlijkheid zich in hem te machtig toonde”.

20 Denkvraag: als je dit citaat van Helene Kröller-Müller moest illustreren met 2 schilderijen. Welke zou je dan kiezen? En waarom?

1. Titel: Jaartal:

Omdat

2. Titel: Jaartal:

Omdat